

Janne Heikkinen kok

Kirjallinen kysymys rakennusten energiatehokkuuden edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Venäjän hyökkäyssodan myötä äitynyt energiakriisi kolkuttelee lukuisten kotitalouksien ovea Suomessa. Tilanne vaatii useiden erilaisten keinojen käyttöönottoa. Yksi kohde on rakennusten energiatehokkuus, jonka parantamiseen on lainsäädännöllisiä muutoksia vaativia keinoja. Paikoittain nämä keinot eivät ainoastaan säästä energiaa, vaan myös vähentävät hiilidioksidipäästöjä.

Energian säästämistä voi toteuttaa muillakin keinoin kuin asunnon sisälämpötilaa alentamalla. Yksi tapa on asunnon tiiviimpi eristäminen. Tällä hetkellä rakennuksissa käytetään lähes 40 % kokonaisenergian kulutuksesta. Rakentaminen, rakennusten lämmitys ja sähkönkäyttö aiheuttavat noin 30 % Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Energiatehokkuuden parantaminen paremmalla eristämällä on siis keskeisin tekijä, jolla vähennetään sähkön kulutusta ja rakennusten tehotarvetta.

Lisäeristykseen vaikuttavuutta lämmityskustannuksiin on laskettu. Esimerkiksi 1970—80-luvulla rakennettu mineraalivillalla eristetty talo (150 m²), jossa on sähkölämmitys (esimerkkihinta 50 snt/kWh), maksaa hukkalämmön vuoksi vuosittain 1 889 euroa. Lisäeristyksellä hukkalämmön hintaa voi laskea jopa 773 euroa. Vaikuttavuus on luonnollisesti suurin sydäntalven paukkupakkasilla.

Ympäristöä säästävien orgaanisten eristemateriaalien laajempaa hyödyntämistä hidastaa paloturvallisuutta koskevan asetuksen nykymuoto. Asetusta on esitetty muutettavaksi keväisessä toimenpideoitteessa TPA 30/2022 vp. Kysymys kuuluukin, onko hallitus edistämässä rakennusten energiatehokkuutta paloturvallisuutta määrittelevän asetuksen päivittämisellä.

Energiatehokkuuden tavoittelussa ei ole tarve tehdä isoja muutoksia. Yksi yksinkertainen toimenpide kotitalouksille olisi asuntojen yläpohjan lisäeristäminen. Etenkin sähköllä lämmitettävien asuntojen lisälämmöneristys tai eristysten saattaminen korotetun kotitalousvähennyksen piiriin antaisi ihmisille lisäkannustimen asuntojen lämmöneristyksen parantamiseen.

Nyt kaikilla remonttitoilla on 40 %:n vähennys työn osuudesta. Samalla sähkön markkinahinta elää jatkuvasti, mikä luo epävarmuutta. Energiaremonttien kotitalousvähennyksen korotus voisi olla merkittävä, esimerkiksi nosto 80—100 %:n tasoon. Oikeilla kannustimilla olisi mahdollisuus saada aikaan valtakunnallisia vaikutuksia energian käytössä.

Kirjallinen kysymys KK 586/2022 vp

Lämmöneristävyyden parantamisella on myös ekologinen ulottuvuus. Jos joudutaan tinkimään päästökaupasta, jakeluvaihtoehdoista ym. ilmastotavoitteista, niin niitä voidaan rakenteellista energiatehokkuutta parantamalla kompensoida merkittävästi. Esimerkiksi uudisrakentamiseen erikoistuneet toimijat ovat laskeneet, että rakenteellisen energiatehokkuuden parantaminen asetuksen 1010/2017 33 §:n tasolle saisi aikaan jopa 300 miljoonan kilon CO₂e-säästöt vuosittain. Luku voisi olla vielä suurempi, jos vähähiilisten, orgaanisten materiaalien laajempi käyttö sallittaisiin ja sitä tuettaisiin lainsäädännöllä, kuten tuossa paloasetuksen muutoksessa.

Kolmas keino rakennusten energiatehokkuuden edistämiseksi on lainsäädännöllisen pakkokeinon tie. Nimellisesti kysymys on asetuksen 1010/2017 33 §:n muuttamisesta pakolliseksi vaatimukseksi kaikelle uudisrakentamiselle. Pykälä takaa uusille asuinrakennuksille 25—30 % pienemmän lämmitysenergian kulutuksen ja yli 10 % pienemmän elinkaaren aikaisen hiilijalanjäljen.

Luonnollisesti uudet vaatimukset luovat lisäkustannuksia rakentajille. Rakentamiskustannusten nousua voisi helpottaa lämmöneristämisen arvolisäveron laskulla ja/tai energiatehokkaiden kiinteistöjen verohelpoituksilla. Nämä toki kannustaisivat myös vanhan rakennuskannan energiaremontteihin.

Lämmöneristämisen edistäminen ja energiatehokkuuden tavoittelu tukevat myös kotimaista teollisuutta. Lämmöneristäminen on koko toimintaketjultaan kotimainen ratkaisu, ja siihen panostaminen on investoimista Suomeen. Tehtaat, materiaalit ja työ ovat kaikki kotimaisia. Tilanne on erilainen, kun sitä verrataan lämpöpumppuihin, jotka ovat myös tärkeä osa energiaremontteja. Suurin osa niistä valmistetaan ulkomailla ulkomaisista raaka-aineista ja komponenteista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus edistämässä rakennusten energiatehokkuutta paloturvallisuutta koskevan asetuksen päivittämisellä,

onko hallitus suunnittelemassa rakennusten energiatehokkuutta parantavien kannustimien käyttöönottoa ja

onko hallitus harkitsemassa uudisrakentamisen energiatehokkuusvaatimusten pakollistamista?

Helsingissä 15.11.2022

Janne Heikkinen kok